

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorej
Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, ca-
sella centro 37. — Urad: via Valdirivo 19-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

PONAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L.,
četrt leta 3 L., - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L.,
pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm. visine v 1 stolpcu 1/2
2-5, 6-10, 11-15, 16-20, 21-25, 26-30, 31-35, 36-40, 41-45, 46-50, 51-55, 56-60, 61-65, 66-70, 71-75, 76-80, 81-85, 86-90, 91-95, 96-100, 101-105, 106-110, 111-115, 116-120, 121-125, 126-130, 131-135, 136-140, 141-145, 146-150, 151-155, 156-160, 161-165, 166-170, 171-175, 176-180, 181-185, 186-190, 191-195, 196-200, 201-205, 206-210, 211-215, 216-220, 221-225, 226-230, 231-235, 236-240, 241-245, 246-250, 251-255, 256-260, 261-265, 266-270, 271-275, 276-280, 281-285, 286-290, 291-295, 296-300, 301-305, 306-310, 311-315, 316-320, 321-325, 326-330, 331-335, 336-340, 341-345, 346-350, 351-355, 356-360, 361-365, 366-370, 371-375, 376-380, 381-385, 386-390, 391-395, 396-400, 401-405, 406-410, 411-415, 416-420, 421-425, 426-430, 431-435, 436-440, 441-445, 446-450, 451-455, 456-460, 461-465, 466-470, 471-475, 476-480, 481-485, 486-490, 491-495, 496-500, 501-505, 506-510, 511-515, 516-520, 521-525, 526-530, 531-535, 536-540, 541-545, 546-550, 551-555, 556-560, 561-565, 566-570, 571-575, 576-580, 581-585, 586-590, 591-595, 596-600, 601-605, 606-610, 611-615, 616-620, 621-625, 626-630, 631-635, 636-640, 641-645, 646-650, 651-655, 656-660, 661-665, 666-670, 671-675, 676-680, 681-685, 686-690, 691-695, 696-700, 701-705, 706-710, 711-715, 716-720, 721-725, 726-730, 731-735, 736-740, 741-745, 746-750, 751-755, 756-760, 761-765, 766-770, 771-775, 776-780, 781-785, 786-790, 791-795, 796-800, 801-805, 806-810, 811-815, 816-820, 821-825, 826-830, 831-835, 836-840, 841-845, 846-850, 851-855, 856-860, 861-865, 866-870, 871-875, 876-880, 881-885, 886-890, 891-895, 896-900, 901-905, 906-910, 911-915, 916-920, 921-925, 926-930, 931-935, 936-940, 941-945, 946-950, 951-955, 956-960, 961-965, 966-970, 971-975, 976-980, 981-985, 986-990, 991-995, 996-1000, 1001-1005, 1006-1010, 1011-1015, 1016-1020, 1021-1025, 1026-1030, 1031-1035, 1036-1040, 1041-1045, 1046-1050, 1051-1055, 1056-1060, 1061-1065, 1066-1070, 1071-1075, 1076-1080, 1081-1085, 1086-1090, 1091-1095, 1096-1100, 1101-1105, 1106-1110, 1111-1115, 1116-1120, 1121-1125, 1126-1130, 1131-1135, 1136-1140, 1141-1145, 1146-1150, 1151-1155, 1156-1160, 1161-1165, 1166-1170, 1171-1175, 1176-1180, 1181-1185, 1186-1190, 1191-1195, 1196-1200, 1201-1205, 1206-1210, 1211-1215, 1216-1220, 1221-1225, 1226-1230, 1231-1235, 1236-1240, 1241-1245, 1246-1250, 1251-1255, 1256-1260, 1261-1265, 1266-1270, 1271-1275, 1276-1280, 1281-1285, 1286-1290, 1291-1295, 1296-1300, 1301-1305, 1306-1310, 1311-1315, 1316-1320, 1321-1325, 1326-1330, 1331-1335, 1336-1340, 1341-1345, 1346-1350, 1351-1355, 1356-1360, 1361-1365, 1366-1370, 1371-1375, 1376-1380, 1381-1385, 1386-1390, 1391-1395, 1396-1400, 1401-1405, 1406-1410, 1411-1415, 1416-1420, 1421-1425, 1426-1430, 1431-1435, 1436-1440, 1441-1445, 1446-1450, 1451-1455, 1456-1460, 1461-1465, 1466-1470, 1471-1475, 1476-1480, 1481-1485, 1486-1490, 1491-1495, 1496-1500, 1501-1505, 1506-1510, 1511-1515, 1516-1520, 1521-1525, 1526-1530, 1531-1535, 1536-1540, 1541-1545, 1546-1550, 1551-1555, 1556-1560, 1561-1565, 1566-1570, 1571-1575, 1576-1580, 1581-1585, 1586-1590, 1591-1595, 1596-1600, 1601-1605, 1606-1610, 1611-1615, 1616-1620, 1621-1625, 1626-1630, 1631-1635, 1636-1640, 1641-1645, 1646-1650, 1651-1655, 1656-1660, 1661-1665, 1666-1670, 1671-1675, 1676-1680, 1681-1685, 1686-1690, 1691-1695, 1696-1700, 1701-1705, 1706-1710, 1711-1715, 1716-1720, 1721-1725, 1726-1730, 1731-1735, 1736-1740, 1741-1745, 1746-1750, 1751-1755, 1756-1760, 1761-1765, 1766-1770, 1771-1775, 1776-1780, 1781-1785, 1786-1790, 1791-1795, 1796-1800, 1801-1805, 1806-1810, 1811-1815, 1816-1820, 1821-1825, 1826-1830, 1831-1835, 1836-1840, 1841-1845, 1846-1850, 1851-1855, 1856-1860, 1861-1865, 1866-1870, 1871-1875, 1876-1880, 1881-1885, 1886-1890, 1891-1895, 1896-1900, 1901-1905, 1906-1910, 1911-1915, 1916-1920, 1921-1925, 1926-1930, 1931-1935, 1936-1940, 1941-1945, 1946-1950, 1951-1955, 1956-1960, 1961-1965, 1966-1970, 1971-1975, 1976-1980, 1981-1985, 1986-1990, 1991-1995, 1996-2000, 2001-2005, 2006-2010, 2011-2015, 2016-2020, 2021-2025, 2026-2030, 2031-2035, 2036-2040, 2041-2045, 2046-2050, 2051-2055, 2056-2060, 2061-2065, 2066-2070, 2071-2075, 2076-2080, 2081-2085, 2086-2090, 2091-2095, 2096-2100, 2101-2105, 2106-2110, 2111-2115, 2116-2120, 2121-2125, 2126-2130, 2131-2135, 2136-2140, 2141-2145, 2146-2150, 2151-2155, 2156-2160, 2161-2165, 2166-2170, 2171-2175, 2176-2180, 2181-2185, 2186-2190, 2191-2195, 2196-2200, 2201-2205, 2206-2210, 2211-2215, 2216-2220, 2221-2225, 2226-2230, 2231-2235, 2236-2240, 2241-2245, 2246-2250, 2251-2255, 2256-2260, 2261-2265, 2266-2270, 2271-2275, 2276-2280, 2281-2285, 2286-2290, 2291-2295, 2296-2300, 2301-2305, 2306-2310, 2311-2315, 2316-2320, 2321-2325, 2326-2330, 2331-2335, 2336-2340, 2341-2345, 2346-2350, 2351-2355, 2356-2360, 2361-2365, 2366-2370, 2371-2375, 2376-2380, 2381-2385, 2386-2390, 2391-2395, 2396-2400, 2401-2405, 2406-2410, 2411-2415, 2416-2420, 2421-2425, 2426-2430, 2431-2435, 2436-2440, 2441-2445, 2446-2450, 2451-2455, 2456-2460, 2461-2465, 2466-2470, 2471-2475, 2476-2480, 2481-2485, 2486-2490, 2491-2495, 2496-2500, 2501-2505, 2506-2510, 2511-2515, 2516-2520, 2521-2525, 2526-2530, 2531-2535, 2536-2540, 2541-2545, 2546-2550, 2551-2555, 2556-2560, 2561-2565, 2566-2570, 2571-2575, 2576-2580, 2581-2585, 2586-2590, 2591-2595, 2596-2600, 2601-2605, 2606-2610, 2611-2615, 2616-2620, 2621-2625, 2626-2630, 2631-2635, 2636-2640, 2641-2645, 2646-2650, 2651-2655, 2656-2660, 2661-2665, 2666-2670, 2671-2675, 2676-2680, 2681-2685, 2686-2690, 2691-2695, 2696-2700, 2701-2705, 2706-2710, 2711-2715, 2716-2720, 2721-2725, 2726-2730, 2731-2735, 2736-2740, 2741-2745, 2746-2750, 2751-2755, 2756-2760, 2761-2765, 2766-2770, 2771-2775, 2776-2780, 2781-2785, 2786-2790, 2791-2795, 2796-2800, 2801-2805, 2806-2810, 2811-2815, 2816-2820, 2821-2825, 2826-2830, 2831-2835, 2836-2840, 2841-2845, 2846-2850, 2851-2855, 2856-2860, 2861-2865, 2866-2870, 2871-2875, 2876-2880, 2881-2885, 2886-2890, 2891-2895, 2896-2900, 2901-2905, 2906-2910, 2911-2915, 2916-2920, 2921-2925, 2926-2930, 2931-2935, 2936-2940, 2941-2945, 2946-2950, 2951-2955, 2956-2960, 2961-2965, 2966-2970, 2971-2975, 2976-2980, 2981-2985, 2986-2990, 2991-2995, 2996-3000, 3001-3005, 3006-3010, 3011-3015, 3016-3020, 3021-3025, 3026-3030, 3031-3035, 3036-3040, 3041-3045, 3046-3050, 3051-3055, 3056-3060, 3061-3065, 3066-3070, 3071-3075, 3076-3080, 3081-3085, 3086-3090, 3091-3095, 3096-3100, 3101-3105, 3106-3110, 3111-3115, 3116-3120, 3121-3125, 3126-3130, 3131-3135, 3136-3140, 3141-3145, 3146-3150, 3151-3155, 3156-3160, 3161-3165, 3166-3170, 3171-3175, 3176-3180, 3181-3185, 3186-3190, 3191-3195, 3196-3200, 3201-3205, 3206-3210, 3211-3215, 3216-3220, 3221-3225, 3226-3230, 3231-3235, 3236-3240, 3241-3245, 3246-3250, 3251-3255, 3256-3260, 3261-3265, 3266-3270, 3271-3275, 3276-3280, 3281-3285, 3286-3290, 3291-3295, 3296-3300, 3301-3305, 3306-3310, 3311-3315, 3316-3320, 3321-3325, 3326-3330, 3331-3335, 3336-3340, 3341-3345, 3346-3350, 3351-3355, 3356-3360, 3361-3365, 3366-3370, 3371-3375, 3376-3380, 3381-3385, 3386-3390, 3391-3395, 3396-3400, 3401-3405, 3406-3410, 3411-3415, 3416-3420, 3421-3425, 3426-3430, 3431-3435, 3436-3440, 3441-3445, 3446-3450, 3451-3455, 3456-3460, 3461-3465, 3466-3470, 3471-3475, 3476-3480, 3481-3485, 3486-3490, 3491-3495, 3496-3500, 3501-3505, 3506-3510, 3511-3515, 3516-3520, 3521-3525, 3526-3530, 3531-3535, 3536-3540, 3541-3545, 3546-3550, 3551-3555, 3556-3560, 3561-3565, 3566-3570, 3571-3575, 3576-3580, 3581-3585, 3586-3590, 3591-3595, 3596-3600, 3601-3605, 3606-3610, 3611-3615, 3616-3620, 3621-3625, 3626-3630, 3631-3635, 3636-3640, 3641-3645, 3646-3650, 3651-3655, 3656-3660, 3661-3665, 3666-3670, 3671-3675, 3676-3680, 3681-3685, 3686-3690, 3691-3695, 3696-3700, 3701-3705, 3706-3710, 3711-3715, 3716-3720, 3721-3725, 3726-3730, 3731-3735, 3736-3740, 3741-3745, 3746-3750, 3751-3755, 3756-3760, 3761-3765, 3766-3770, 3771-3775, 3776-3780, 3781-3785, 3786-3790, 3791-3795, 3796-3800, 3801-3805, 3806-3810, 3811-3815, 3816-3820, 3821-3825, 3826-3830, 3831-3835, 3836-3840, 3841-3845, 3846-3850, 3851-3855, 3856-3860, 3861-3865, 3866-3870, 3871-3875, 3876-3880, 3881-3885, 3886-3890, 3891-3895, 3896-3900, 3901-3905, 3906-3910, 3911-3915, 3916-3920, 3921-3925, 3926-3930, 3931-3935, 3936-3940, 3941-3945, 3946-3950, 3951-3955, 3956-3960, 3961-3965, 3966-3970, 3971-3975, 3976-3980, 3981-3985, 3986-3990, 3991-3995, 3996-4000, 4001-4005, 4006-4010, 4011-4015, 4016-4020, 4021-4025, 4026-4030, 4031-4035, 4036-4040, 4041-4045, 4046-4050, 4051-4055, 4056-4060, 4061-4065, 4066-4070, 4071-4075, 4076-4080, 4081-4085, 4086-4090, 4091-4095, 4096-4100, 4101-4105, 4106-4110, 4111-4115, 4116-4120, 4121-4125, 4126-4130, 4131-4135, 4136-4140, 4141-4145, 4146-4150, 4151-4155, 4156-4160, 4161-4165, 4166-4170, 4171-4175, 4176-4180, 4181-4185, 4186-4190, 4191-4195, 4196-4200, 4201-4205, 4206-4210, 4211-4215, 4216-4220, 4221-4225, 4226-4230, 4231-4235, 4236-4240, 4241-4245, 4246-4250, 4251-4255, 4256-4260, 4261-4265, 4266-4270, 4271-4275, 4276-4280, 4281-4285, 4286-4290, 4291-4295, 4296-4300, 4301-4305, 4306-4310, 4311-4315, 4316-4320, 4321-4325, 4326-4330, 4331-4335, 4336-4340, 4341-4345, 4346-4350, 4351-4355, 4356-4360, 4361-4365, 4366-4370, 4371-4375, 4376-4380, 4381-4385, 4386-4390, 4391-4395, 4396-4400, 4401-4405, 4406-4410, 4411-4415, 4416-4420, 4421-4425, 4426-4430, 4431-4435, 4436-4440, 4441-4445, 4446-4450, 4451-4455, 4456-4460, 4461-4465, 4466-4470, 4471-4475, 4476-4480, 4481-4485, 4486-4490, 4491-4495, 4496-4500, 4501-4505, 4506-4510, 4511-4515, 4516-4520, 4521-4525, 4526-4530, 4531-4535, 4536-4540, 4541-4545, 4546-4550, 4551-4555, 4556-4560, 4561-4565, 4566-4570, 4571-4575, 4576-4580, 4581-4585, 4586-4590, 4591-4595, 4596-4600, 4601-4605, 4606-4610, 4611-4615, 4616-4620, 4621-4625, 4626-4630, 4631-4635, 4636-4640, 4641-4645, 4646-4650, 4651-4655, 4656-4660, 4661-4665, 4666-4670, 4671-4675, 4676-4680, 4681-4685, 4686-4690, 4691-4695, 4696-4700, 4701-4705, 4706-4710, 4711-4715, 4716-4720, 4721-4725, 4726-4730, 4731-4735, 4736-4740, 4741-4745, 4746-4750, 4751-4755, 4756-4760, 4761-4765, 4766-4770, 4771-4775, 4776-4780, 4781-4785, 4786-4790, 4791-4795, 4796-4800, 4801-4805, 4806-4810, 4811-4815, 4816-4820, 4821-4825, 4826-4830, 4831-4835, 4836-4840, 4841-4845, 4846-4850, 4851-4855, 4856-4860, 4861-4865, 4866-4870, 4871-4875, 4876-4880, 4881-4885, 4886-4890, 4891-4895, 4896-4900, 4901-4905, 4906-4910, 4911-4915, 4916-4920, 4921-4925, 4926-4930, 4931-4935, 4936-4940, 4941-4945, 4946-4950, 4951-4955, 4956-4960, 4961-4965, 4966-4970, 4971-4975, 4976-4980, 4981-4985, 4986-4990, 4991-4995, 4996-5000, 5001-5005, 5006-5010, 5011-5015, 5016-5020, 5021-5025, 5026-5030, 5031-5035, 5036-5040, 5041-5045, 5046-5050, 5051-5055, 5056-5060, 5061-5065, 5066-5070, 5071-5075, 5076-5080, 5081-5085, 5086-5090, 5091-5095, 5096-5100, 5101-5105, 5106-5110, 5111-5115, 5116-5120, 5121-5125, 5126-5130, 5131-5135, 5136-5140, 5141-5145, 5146-5150, 5151-5155, 5156-5160, 5161-5165, 5166-5170, 5171-5175, 5176-5180, 5181-5185, 5186-5190, 5191-5195, 5196-5200, 5201-5205, 5206-5210, 5211-5215, 5216-5220, 5221-5225, 5226-5230, 5231-5235, 5236-5240, 5241-5245, 5246-5250, 5251-5255, 5256-5260, 5261-5265, 5266-5270, 5271-5275, 5276-5280, 5281-5285, 5286-5290, 5291-5295, 5296-5300, 5301-5305, 5306-5310, 5311-5315, 5316-5320, 5321-5325, 5326-5330, 5331-5335, 5336-5340, 5341-5345, 5346-5350, 5351-5355, 5356-5360, 5361-5365, 5366-5370, 5371-5375, 5376-5380, 5381-5385, 5386-5390, 5391-5395, 5396-5400, 5401-5405, 5406-5410, 5411-5415, 5416-5420, 5421-5425, 5426-5430, 5431-5435, 5436-5440, 5441-5445, 5446-5450, 5451-5455, 5456-5460, 5461-5465, 5466-5470, 5471-5475, 5476-5480, 5481-5485, 5486-5490, 5491-5495, 5496-5500, 5501-5505, 5506-5510, 5511-5515, 5516-5520, 5521-5525, 5526-5530, 5531-5535, 5536-5540, 5541-5545,

Znamenit papežev nagovor.

Obsodba nacionalnega katoličanstva.

Odkar je v Italiji prišel na vladno fašizem in so razne politične stranke prenehale delovati, združili so se nekateri odlični javni delavci katoliškega mišljenja v posebno zvezo z naslovom «Katoliški nacionalni centrum». Ta «centrum» nima nič prida podobnosti z nemškimi slavimi «Katoliškim centrom». Rimski centrum si je nadel nalogo podpirati fašistovsko vladno in pridobivati ji naklonjenost cerkvenih krogov ter versko mislečih množic. Razlog za to sodelovanje in podpiranje ter za to naklonjenost so videli v tem, da je fašizem vpeljal verski pouk v ljudskih šolah Italije ter italijanskim župnikom izboljšal mizerne plače.

Ker razven fašistovske stranke nobena druga v Italiji ne sme delovati, se tudi «centrum» ni mogel razviti v kako stranko. Pa se mu tudi ni zdelo potrebno, ker po njegovem umevanju fašizem popolnoma zadošča vsem potrebam italijanskega javnega življenja. Centrum je torej ostal le nekaka duševna struja v podporo fašizmu. Gotovo so bolj krepki in živahni monarhisti v Franciji, ki so centru podobni po idejah.

Kongres.

V marecu so se centrušaši zbrali v Rimu na Kapitolu k svojemu običnemu zborovanju ali kongresu. Na tem zboru so nastopali govorniki ter so bile sklenjene resolucije. Kongres je obsojal nemško gonjo za pravice tirolskih Nemcev, izrekel popolno soglasje s fašizmom in tudi razpravljati o spravi med papežem in državo v rimskem vprašanju.

Ideje centruša in tega zadnjega kongresa je sv. Oče obsodil v nedeljo 25. marca, ko je sprejel v avdienco rimski škofijski odbor «Katoliške akcije». Ta papežev nagovor prinašamo v naslednjem v odlomkih, ki so pomenljivi.

Papežev govor.

«Vi se niste hoteli zbrati k prvemu dveletnemu, običnemu zboru rimskega škofijskega odbora — zbrati se torej kot katoličani — ne da bi čutili potrebo pomoliti na grobu prvega rimskega škofa, prvaka apostolov, ne da bi prišli obiskat njegovega nevrednega naslednika, skupnega očeta vseh otrok velike katoliške družine in posebno še — se lahko reče v nečem smislu — tistih, ki bivajo in ki prihajajo v ta, kakor ga vi z uljudno pozornostjo zovete in ki je tudi vedno, naš Rim».

«Glejte, malo dni je od tega, zbrali so se in prišli od vseh krajev Italije v ta naš Rim drugi, ki se tudi imenujejo in hočejo biti katoliški ter to še posebno poudarjajo: pa ne pridejo v očetovo hišo v Vatikan, ampak se zbero na Kapitolu. To dejstvo je že samo na sebi značilno in pomenljivo ter so ga tako umeli resnični

in dobri katoličani, pa ne samo katoličani. Mogoče so prireditelji vsaj pozvestno sami čutili, da je ta prireditev po svojem notranjem značaju, po svojem izvoru ali pa po duhu, ki jo je vodil, v nasprotju s posejmo v očetovi hiši... Toda ali ne bi bilo v tem slučaju izgledalo nekoliko bolj sinovsko in katoliško, če bi se bili sestanku odpovedali ali pa ga sklicali vsaj na drug kraj».

Potem, ko je papež grajal način, kako so prireditelji in govorniki na Kapitolu obravnavali rimsko vprašanje, je nadaljeval glede govorov na tem sestanku sledeče:

«Prizadevali so se in se prizadevajo z vso vztrajnostjo, kako bi dokazali, da je katoličanstvo v Italiji sedaj stopilo naravnost v zlato dobo. Ravno mi nismo nikoli tajili, koliko dobrega se je storilo in koliko slabega odpravilo z dobrodejnim učinkom tudi za katoliško vero, ki je tudi vera italijanskega naroda. Mi smo večkrat priznali to ali ono, in naše tozadavne besede so se večkrat navajale, ne da bi se pri tem pozabilo nekoliko predrugačiti njihov smisel s tem, da so se iztrgale iz svojega sobesedila.

Toda mi, kakor tudi škofi, ki se od vseh strani k nam zatekajo, in oni, kateri, kakor vi, delajo skupaj z duhovniškim apostolatom, vedo, koliko obžalovanja vrednih stvari je še ostalo; in vemo tudi, da je veliko krščanskih staršev, ki, dobro zavedajoč se, kakšna je in mora biti krščanska vzgoja, glede katere ima samo Cerkev poslanstvo in potrebna sredstva, globoko obžalujejo in so v velikih skrbih, ker na eni strani vidijo neprestane poizkuse, pravzaprav cel načrt, da se mladinska vzgoja popolnoma monopolizira, ne samo v telesnem oziru, ampak tudi v moralnem in duhovnem, — na drugi strani pa čutijo in izkušajo težave, šikane, ovire, očitne ali skrivne grožnje in neprimerno sovraštvo, ki se v mnogih krajih (ne rečemo, da v vseh ali pa v večini) postavlja nasproti mirnemu razvoju katoliške akcije, našemu neposrednemu vodstvu, društvom, ki so v neposredni odvisnosti od škofov — zdaj s pomočjo odkritega nasilja, zdaj z različnimi pretevezami, ki (kakor smo že javno poudarjali) kažejo načelno nasprotstvo ali pa popolno nepoznanje najbolj elementarnih in znanih vzgojnih principov.

Toda na Kapitolu in tudi drugod so stvorili napačne zaključke iz našega molka, ker mogoče niso pomislili, da more in mora človek večkrat molčati, ne, ker ne bi imel ničesar reči, ampak zato, da ne poslabša itak slabega položaja, in ker ne izreči javne besede še ne pomeni enostavno molčati.

Istotako potrjuje in dokazuje popolno pomanjkanje vsake kompetence (da ne

rečemo kaj hujšega), ako je nek govornik na tem sestanku, ki je skušal opredeliti znani spor med Cerkvijo in državo, postavil v isto črto sveto stolico, ki je bila oropana, z državo, ki jo je oropala.

Neprimerno bolj zmotno in nevarno pa je ločevanje, ki ga je napravil isti govornik med versko politiko in pa cerkveno politiko, posebno v taki deželi, kakor je Italija. To ločevanje med katoliško vero in katoliško cerkvijo je bogokletno in absurdno; in očitno je, da ne rečemo, evidentno, da se s tem odpira pot nazaj v starodavno in liberalno-framasonsko ločevanje med katolicizmom in klerikalizmom; ločevanje, ki je služilo za pretevezo tolikemu licemerstvu in tolikim krivicam ter dejanskim preganjanjem, ki napolnjujejo še nedavno preteklost, o kateri upamo in prosimo Boga, da bi se nikoli več ne vrnila.

Žalostne so, preljubljeni sinovi, stvari, katere smo vam sporočili. Še bolj žalostno je, da so bile odobrene in aplavdirane od... katoličanov!»

Odmevi na papežev govor.

Z govorom, ki ga je imel papež pred rimskim škofijskim odborom, je bil pred vsem zadet v živo Centrum katoliških nacionalistov. Le-ti so hiteli zatrjevati papežu svojo popolno udanost, istočasno pa so zatrdili popolno udanost fašizmu. Mnogi so papežev govor umevali tudi tako, da je z njim papež izrekel nezadovoljnost s fašistovskim vladanjem, iziroma z raznimi odredbami, ki so bile tekom let uveljavljene v okviru fašizma.

Kaj de Mussolini.

Mussolini je v seji ministrskega sveta, ki se je zbral 28. t. m. v palači Viminale govoril med drugim tudi o mladini. Zdi se, kakor da je hotel načelnik vlade odgovoriti na papežev nedeljski govor:

«Ni neumestno», pravi Mussolini, «pojasniti notranji značaj fašističnega nabora in njegov globok pomen. Ne gre pri tem za goli obred, ampak gre za najvažnejši pomen v sestavi vzgoje in bistvenega izoblikovanja italijanskega človeka. Ta sistem smatra fašistovska revolucija za eno izmed temeljnih in izključnih nalog države.

Ako država tega vprašanja ne reši ali če sprejme katerekoli tozadavne razprave, se igra s svojim obstojem. Z ozirom na obsežnost delovanja Balille in avangardistov ter z ozirom na njiju državni značaj, izgubljajo pravico do obstoja vse druge mladinske zveze ustanovljene iz izključno stranskih nagibov. Iz tega izvirja potreba spremeniti tozadavni zakon po bistvenih, neklonljivih smernicah fašizma».

Ta Mussolinijev govor so nekateri razlagali tako, da bodo razpuščena vsa katoliška društva po Italiji. Kasneje se je pojavila razlaga, ki meni, da bodo zaenkrat razpuščeni le katoliški «skavti»

(esploratori cattolici), v tistih mestih, kjer niso bili že prej odpravljeni.

Časopisje.

Italijansko časopisje, katero je zvesto fašizmu, je, sicer v spoštljivi obliki, zavzelo stališče proti besedam sv. Očeta. Tako n. pr. je «Corriere della Sera» v uvodnem članku pretresel posamezne točke papeževih izjav ter glede na vzgojo mladine pravi: «Ostane še obžalovanje (ki ga je izrekel papež), da si je država prilastila vzgojno nalogo, katero Cerkev zahteva zase v verskem in uravnem pogledu. Tukaj se spor na prvi pogled zazdi bolj globok, kajti gotovo je, da se država ne more in se nikdar ne bo mogla odreči pravici, da vzgaja in oblikuje ne samo telo, ampak tudi duha bodočih državljanov».

Tako je pisal «Corriere della Sera». Slično drugi listi v Italiji. Vsi so ene misli, da Cerkev ni treba skrbeti za mladino, ker fašizem skrbi tako vzorno in popolno, da je vsako vmešavanje odveč.

Tudi zunaj Italije so časopisi obširno poročali o papeževem govoru ter vsak s svojega stališča obravnavali razmerje med Cerkvijo in državo.

Rožice svetega Frančiška.

Katoliška knjigarna v Gorici je izdala prelepo knjigo, ki je vredna, da bi jo nahajali v vsaki slovenski hiši, gosposki in ubogi, knjigo «Rožice sv. Frančiška». Knjigo je poslovenil in uvod napisal dr. Lojze Res, profesor slovanskih jezikov na visoki šoli v Benetkah, risbe je naredil Tone Kralj. Knjiga ima pet delov in 86 poglavij. «Rožice» so delo, ki je staro nad 600 let. Vsi jeziki Evrope imajo to delo v mnogih prevodih. Slovencem je celo delo prvi prestavil oče Stanislav Škrabec v nesečniku «Cvetje sv. Frančiška». Dr. Lojze Res je prav storil, da knjigi ni dal nastova «Cvetje», ampak «Rožice», kar je vse bolj priprosto, domače, mistično.

Veseli smo, zelo veseli, da je pripravil to delo naš Dr. Lojze Res, ki je sicer znan po svojem lepem slogu, a tu diha na vsaki strani točnost Breznikove slovnice. Le berite «uvod», ki smo ga priobčili v današnji številki.

Berite to knjigo bogatini, berite jo ubožci, berite jo trgovci, kmetje, učitelji, duhovniki, dekle, gospodinje, delavci, vsi, vsi. Kdor jo bo bral, se bo čutil olajšanega, ta postane boljši človek.

Motiš se ako misliš

da so Pekatele drage, ker je cena nekoliko višja — ne —. Ako vpoštevaš redilnost Pekatet in pa dejstvo, jih manj potrebuješ ker se zelo nakuhajo, moraš priti do zaključka, da so najcenejše. Zanesljivo prave dobiš le v 1/2 kg. zavojih z napisom Pekatele.

PODLISTEK.

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

«Tiho bodi, Mana, tiho!» oglašil se še oče, ko hči ne preneha ihteti. «Saj ti verujem, da si poštena. Drugič pa moraš bolj paziti, ker vidiš, kako hitro ljudje slabo sodijo. Nič naj te ne skrbi; jaz bom govoril z Lukanom in mu povedal, kako je bilo!»

Mana je odnesla jerbas v vežo. Potolažiti pa se le ni dala. Ko je pokladala krmo živini, otirala si je še vedno oči.

Možaka pa sta pokramljala na trati še o tem in onem. Nobenemu se ni mudilo na delo; ta bi rad, pa ni mogel, oni bi lahko, pa ni hotel.

Odkar so ono nedeljo večer povedali hlapci Andreju, da mu je Mana «namenjena», bilo je proč s pokojem njegove duše, proč s prostostjo srca. Vse misli so se mu sukale le okoli nje. Nobeno delo mu ni šlo prav izpod rok. Zdelo se mu je, da je v malih dneh

vse pozabil, česar se je v letih naučil. Bil je gluh in slep za vse; še jesti se mu ni ljubilo. Cele noči je presanjal le o svoji nevesti.

Nekaj mu je delalo silno preglavico: Andrej ni vedel, kako bi odkril izvoljenki svoje srce. Napravil si je novo obleko po najnovejšem kroju; od tmena do peta je bil ves nov, da bi se pokazal, češ, nekaj imam še pod palcem. Trudil se je, da bi Manico kje srečal in jo nagovoril, a ni imel sreče. Šla sta sicer parkrat drug mimo drugega, a niti pozdravila se nista. Deklica je po očetovem navodu gledala sramežljivo v tla, Andreju pa je pri pogledu nanjo vselej kar sapo zaprlo, in zardel je tja do ušes, kakor kuhan rak. Potem pa se je jezil sam nad seboj in se grizel v ustnice, kakor bi bil zblaznel.

Vprvič je mogel izpregovoriti z njo, ko jo je srečal na gozdní poti. A kako je bilo, že vemo. Predno je mogel ziniti kaj pametnega, zalotila ju je neizogibna Jera; konec je bilo pogovora, ko se niti začel ni. Andrej je vskipel v onem hipu in priložil bi bil gorko zaušnico babeli, da

ga ni bilo sram pred Mano. A sklenil je trdno maščevati se nad čarovnico, o kateri sedaj ni več dvomil, da hodí na Klek.

Bila je zopet nedelja, in Andrej se je kazal znova v svoji gosposki obleki. Marsikatera zapuščena samica, ki pa ni bila rada v samskem stanu, škilila je skrivaj nanj in si na tihem želela, mor-da celo molila, da bi nji ponudil roko. Najhuje pa se je godilo Rezi. Z bistrim očesom je gledala Andreju v dno srca, vedela je, kaj se godi v njegovi duši. — Silno je bila nemirna zadnje dni, celo jokala je časih na skrivnem. Jezilo jo je, da bi imela gostačeva več moči nego ona, velika dekla pri Korenu, in ukrenila je, da pri prvi priliki pove Andreju vse, kar ji teži srce. Zato je bila danes v cerkvi tako razmišljena, da ni mogla moliti in ni nič vedela, kaj so gospod povedali, le oklice je poslušala z ušesi in ustmi. Po maši pa ga je natančno zasledovala, dokler se ji ni izgubil s tovariši v krčmo.

Isto nedeljo večer so bili pri Korenu vsi doma pri večerji, le hlapca ni bilo.

«Ali je bil pri krščanskem nauku?» vpraša oče po dolgem mučnem molku, ko sede že vsi okoli mize in se ne ganejo, kakor bi še nekoga čakali. «Bil je, da!» pove hitro Reza. «Jaz sem ga videla; pri zadnjem oltarju je stal».

«Kar jejte, saj ga ne bo!» opominja Korenka vidno nevoljna. «Saj bi bilo menda najbolje, da bi ga prav nič več ne bilo», dostavi sin skoro vesel. «Jurij, kaj pa misliš?» začudi se velika dekla. «Kdo bo pa potem mlatil, kosil, sejal? Toliko dela, ljudi pa tako bore malo!»

Micka se nehoti namuzne radi Rezine umetne zgovornosti, a precej ji zastane smeh, ko zagleda očetov obraz. Že itak nevoljnega je spravilo deklinlo zasedenje v hudo jezo. Srpo pogleda tje čez mizo in kakor pičen plane kvišku ter zakriči: «Kaj mi boš ti ukazovala, koliko nas mora biti! Šment! Ako ti ni všeč, pa pojdi! Lenaril pa pri nas ne bo nobeden».

Reza osupne. Od Korena ne bi šla rada, zlasti sedaj ne. Molče vstane izza mize in stopi skozi vrata, a predno jih zatvori za seboj, glasno zahti.

Kristus je vstal. Aleluja!

Vesele praznike - blagoslov božji dušam, družinam, domovom - mir in radost velikonočno vsem

vošči

Uredništvo in uprava.

Franjo Neubauer.

Velikanoč.

Noč kako si ti velika!
Večje ni noči!
Vstalega Odrešenika
gledala si ti.

Tvoj večer je bil brez nade
v žalost še zavil,
a radosten zarje mlade
tvoje bil je svit...

Božjega Sinu-edinca
skriva groba mrak,
kot največjega zločinca
straži ga vojak.

Pa odprejo se nebesa,
angel prileti
in od blišča in potresa
straža omedli...

Pač sovragi obledijo
na besede straž
in denarja jim delijo:
„Govorite — laž!“

Ali noč jim odgovarja:
„Laž vam je zastoj!
Ni učencev zrla zarja,
niso prišli ponj!“

Slavno gledal je vstajenje
jutra prvi svit,
sam se dvignil je v življenje
Jezus zmagovit...

Zopet srca je objela
tvoja sladka moč,
vsa te zemlja je vesela,
ti največja noč!

Vstajenje.

Vsako pomlad se narava obuja k novemu cvetu, novemu veselju. Tudi človek se v vigredi pomlaja, vesel in čil v naravo pohiteva, se raduje svežega zelenja in toplega solnca. In kmetu, narave božje prvemu prijatelju, daje pomlad novih upov. Kakor preroben pozablja težke zimske dni, odlaga bridke skrbi, z očetovsko ljubeznijo svojo zemljico orje in koplje, seme seje in sadi, njivo in travnik čuva in goji, blagoslova in sadu veselo upa.

Lepa si pomlad zelena!

Ko bi le vedno lepa ostala...

Kamor stopi Adamovih otrok noga, povsod gre po sledi smrti za njo. Pomlad ovne in poletja žar se v tožno jesen preljuje. Mlado lice upade, čelo se naguba, mladostna radost in prešernost se umika pred neodoljivim sovražnikom. Ni junaka, da bi se s smrtjo poskusil.

Pač, Eden je bil.

Za vsega človeštva milijone je Kristus prevzel in dovršil boj s smrtjo. Strašen boj! Strašna smrt! Kristus je zmagal. Groza smrti, večne, nepopravljive, se je umaknila zmagoslavju Boga-človeka.

To zmagoslavje oznanja velikonočna aleluja. To ni več le spev enoletne pomladi, trenutne radosti, zgolj zemeljskega veselja. Pomlad s solncem, cvetjem in ptičjim spevom stopa v ozadje pred veliko skrivnostjo Vstajenja.

Tistega Vstajenja, ki je začetek večne pomladi. Pomladi, katere predokus je mirna vest, življenje po duhu, zavest božjega sinovstva. Preko tega predokusa meri naš korak v večno poletje gledanja božjega.

S Kristusom bo treba zmagati grozo trpljenja in smrti. Za Kristusom bomo vstali tudi mi očiščeni, pomlajeni, poveljani.

To je misel naše krščanske velike noči. Iz te misli vre sveta radost, izražena v molitvah in spevih:

Kristus je vstal. Aleluja!

Ivan Pregolj:

„Bog je umrl.“

(Dnevna balada.)

Če bi še enkrat v sebi in drugih obuditi mogel tisto sveto otroško žalost velikega tedna, žalost oči in src ob božjem grobu:

„Bog je umrl!“

Če bi obuditi mogel sveto otroško usmiljenje, ki se čudi, kako neki more solnce sijati, kadar Bog v grobu spi.

Če bi mi jo vsaj deca obudili iz žalosti, ki je v raglji, iz žalosti, ki je v temnožoltih voščenkah, iz žalosti privezanih zvonov, iz žalosti pesmi, otroški duši temnih....

„Bog je umrl!“

Saj sem hotel kakor lani imeti žalost in usmiljenje oči in src pred božjim grobom:

„Bog je umrl!“

Alojzij Res:

ASIŠKI UBOŽEC.

(Predgovor k Rožicam sv. Frančiška)

Sedemsto let se je izteklo, odkar je izzvenela na umirajočih ustnih svetega Frančiška solnčna pesem, odkar je v njegovih napol slepih očeh ugasnila zarja umbrijskega večera in je srce božjega glumača dogorelo od ljubezni, ves svet objemajoči.

Naš čas se je v blaznem pogonu za hip okrenil, za hip le, in ugledal daleč za seboj podobno moža, ki ga obseva nadčloveška jasnost, podobno moža, ki nam je danes več nego sladak spomin, vse več nego uteha: iz naše bridkosti je vzrastel v predstavnika naše duhovne osvoboditve.

Sedem stoletij je kopalo prepado, med njim in nami, med njegovo in našo dobo, med njegovo in našo čustvenostjo in miselnostjo. Kdo je, ki bi ta prepado izmeril v vsej globini in širini? Človeštvo je prehodilo neizmerno pot: dogrizlo se je do zadnje tajne stvari, povzpelo se je do zadnje skrivnosti zvezd, nedosegljivi sen je pretvorilo v vsakdanjo resnico, ukrotilo je vse elemente, premagalo dalje in čas, prehitelo ptico v zraku in ribo v morju. Še nikdar nikoli ni človek s takim upravičenim ponosom gledal na nakopičeno bogastvo svojega uma in svojih rok: kaj je še, kar moramo premagati? Kaj je še, česar nismo zmožni? Kaj je še, kar nam ne služi?

V blesteči luči zmage kraljuje človek-duh nad svetom.

A bohotno drevo spoznanja se je razcvetelo in dozorelo v strupen sad. Naše misli, ki jim ni več ovir, so se onemogle zgrudile pred zadnjo skrivnostjo, naše želje, ki jim ni več mej, so se neutošene zarile v hipne omame nečiste krvi, naš duh, ki prepreza svet, je strl in zrušen obstal pred najbližjo, najvišjo tajno človeške duše. Snov, ki jo je člo-

Pa so moji dijaki deca. In sto in petinsedemdesetkrat so mi pisali v nalogi:

„Piruhi, pomaranče, potica in gnjat.“

In eden je pisal »gnad« in ne eden ni pisal, da je Bog umrl in da se čudi, kako more solnce na nebu sijati, ko Bog v grobu spi...

„Piruhi, pomaranče, potica in gnjat!“

Gabijo se mi piruhi, pomaranče, potica in gnjat!...

vek usužnjil, je razpredla nevidne mreže in se strašno maščevala: uklenila je naše misli, pogreznila naše želje v mlako laži in brezupa, zrušila notranjo silo našega duha: svobodo.

V smrtni senci hlapčuje človek - stvar svetu.

Ta naša bridkost, to naše suženjstvo, ki se skriva pod kraljevskim oblačilom, je zasulo prepado, ki nas loči časovno od svetega Frančiška. Človeštvo si je nadelo nešteto krink od njegovih dni do danes. Ali ni notranji obraz ostal isti? Ali ni hrepnela in ne hrepni naša duša vedno po sreči, danes, včeraj in jutri? Ali ni naš duh stremel vedno po istem: po zadnjem spoznanju? Ali ni naše srce z vsakim utripom klicalo vedno isto: kapljo radosti, kapljo ljubezni!?

Človek, Adam ti je ime, pa naj si se stokrat v stoletjih navidez spremenil, stokrat v stoletjih presemil. Kar je večnostnega v tebi, je ostalo neizpremenjeno, in le iz tega živiš in le iz tega ustvarjaš. Vse drugo je prah in pepel.

Po usodopolnem padcu si postal suženj, o Adam, ti, ki si bil ustvarjen po podobi božji, da gospodariš svetu brez trpljenja, brez smrti. V zločinskem napuhu si verjel laži in se obsodil v smrt: luč življenja ti je ugasnila v brikosti in sozlah.

Tvoja revščina pa je vpila do neba in klicala po odrešenju. Dokler se te ni Oče usmilil in poslal Besedo, ki te je edina mogla zopet dvigniti k Bogu. In raz križ ti je rasvetila nova luč življenja, v Kristusu je tvoj duh objel resnico, v njegovem naročju se je utešilo tvoje srce, o človek.

Kača pa ni mirovala. Tisoč let je minilo in še več, odkar se je žrtev na

Celi družini se je skazila večerja, nikomur več ne tekne. Molk nastane.

„Kaj bomo pa jutri delali?“ vpraša oče mirno, da se ni vedelo, ali velja vprašanje ženi ali sinu. Oba pa sta vedela, da hoče uvesti s tem zopet dobro voljo v družbo, ker takih vprašanj nista bila vajena slišati iz očetovih ust. Bil je namreč v gospodarstvu povsem nezavisen.

„Za poljska dela ni; saj je vse premočeno, in še vedno lije dež“, odgovori žena dobrovoljno. „Tisto hosto bom speljal domov, ki že od zime gnije v gozdu. Jeseni bo zopet drugega dela čez glavo“, ponudi se sin.

„Ti mi je že ne bodeš vozil“, odgovori oče dobrohotno. „Kaj se vtikaš v taka dela, ki so pretežka zate! Z Andrejem vem, da ne bo nič. Pijan bo prilomastil domov zjutraj pa, ko bo treba iti na delo bo dremal, kakor bi bil ubit. Če vidim, da bom moral sam napreči in iti.“

„Saj pravim, kar plačate ga! On ni več za našo hišo“, ponavlja Jurij svoj svet. „Res bo treba drugega iskati“, meni

mati. „Vedno je nerodnejši. No, toliko potrpiimo z njim, da podelamo glavno delo, potem naj pa le gre.“

„Najbolje bi bilo, da gre kar jutri“, sili zopet sin, vidno oveseljen zaradi materine izjave. „Bom že jaz opravljal dela namestu njega.“

„Kaj boš ti!“ ugovarja oče, a vidi se mu, kako mu ugađa sinova postrežljivost in delavnost. „Po oni drobiž pojdem jaz, ti pa doma kravam mrve nakosi, in Andrej, ako ga bo go nogo nosile, izvozi naj gnoj iz hleva.“

Oče je vstal izza mize. Obrnil se je v steno, da je prikril notranjo radost radi sina, katera se mu je na obrazu smehljala. Mati pa vedoč, kaj premišljuje mož, dala si je nalašč opraviti z obleko poleg peči, in tudi nji je bilo sladko pri srcu. Srečen je bil tisti večer za očeta, mater in za sina.

Dočim je Micka v kuhinji posodo pomivala in mislila o tem, kar je ravnokar videla in slišala, ihtela je bridko njena tovarišica u svoji stanici, a ne zaradi sebe, temveč zaradi Andreja. Silno jo je skrbelo, ker ga je Koren hotel že jutri

pahnuti skozi duri. Sklenila je, da pojde takoj za njim, naj gre, kamor hoče. Pri oknu je stala in poslušala, kdaj bi se začula kaka hoja. A ni ga in ga le ni! Vse že spi po hiši, le Reza bedi. Na tihem se splazi iz hiše in gre Andreja iskati, da vsaj ne prilomasti domov in vse družine ne vznemiri. Doli na polju se srečata.

„Andrej, kakšen pa si?“ pozdravi ga ljubeznivo. „Stvar, kdo pa si?“ odzdravi ji oni trdo. „Ovbe no, zakaj te pa že popreje ni bilo domov? Oče so bili strašno hudi; proč te mislijo dati“, svari ga dekla in ga prime, da ne bi omahnil v blato.

Andrej se umiri spoznavši Rezo. „Čemu pa me hodiš iskati; saj znam sam pot do doma“, pravi ji prijazno.

„Bala sem se zate“, odgovori mu. „Kaj bi bilo, ko bi sedaj pribrenčal domov in starega predramil! Še jutri bi ti pokazal vrata. Jaz sem te branila, pa me je grozno oštel, še večerjala nisem — zaradi tebe.“ „Zakaj pa nisi? Ali sem ti morda jaz branil?“ posmehuje se ji.

„Oh, kakšen je klobuk!“ vikne dekla,

pobravši mu ga iz blata. „Nov je, pa tako nalo skrbiš zanj.“ „Glej jo no, kako govori, kakor bi bila že moja babnica!“ kar jo na pol resno, na pol v šali. „Če še nisem, pa še bom“, pristavi hitro Reza silno sladko in mu potisne osnažen klobuk na glavo.

„Ko bi te jaz hotel!“ draži jo hlapec. „Pa so druge gorše nego si ti. Gostačeva je meni namenjena; vse tako govori.“

„Oj, Andrej, Mano ima že drugi, za njo se le obriši“, pove mu dekla maščevalno. „Ona bo pri Korenu gospodinjala: vse tako govori; jaz pa bom pri tebi: vse tako kaže.“ Reza se prisiljeno nasmehne.

„No, ti boš pa pri meni!“ potrdi ji hlapec.

Prišla sta do domačega dvorišča. „Pazi, da koga ne prebudiš“, šepne mu Reza v uho. „Lahko noč! Dobro se počij!“ In rahlo po prstih stopaje se bliža hiši. Andrej pa ropoče s svojimi težkimi škornji po stopnicah na svisli. Zarije se v slamo in zaspi.

(Dalje.)

Golgoti dopolnila. Milijoni in milijoni ljudi so slišali besedo božjo, jo sprejeli, jo živeli. A ne vsi, ne v vsem. Pod videzom krščanstva se je mnogokje razbohotilo suženjstvo greha. In satan je mamil in vabil: «Kristov jarem ni sladak in njegovo breme ni lahko! Zakaj in čemu trpljenje? Živi in uživaj!» In je zvabil in je zmamnil, da se je zgodilo — takrat, kakor danes —, kar je sveti Duh po preroku Izaiju povedal našim očetom, ko je dejal:

«Pojdi k temu ljudstvu in reci:
Z ušesi boste slišali, pa ne razumeli;
z očmi boste gledali, pa ne videli;
zakaj otopelo je srce temu ljudstvu
in so na ušesa težko slišali
in si oči zatisnili:
da ne bi morda z očmi videli
in z ušesi slišali
in s srcem umeli ter se spreobrnili
in jih jaz ne bi ozdravil.»

In Bog je poslal novega srednika. V Assisiju, novem Nazaretu, se je porodil človeštvu drugi Kristus. Človek, umrjoč kot mi, trpeč kot mi: kri naše krvi, meso našega mesa. Ta naj posreduje sedaj med nami in Kristusom, kakor je Kristus posređoval med nami in Bogom.

Po prvih zablodah, po prvih omamah je Frančišek šel, odprl Pismo in bral: «Ako hočeš popoln biti, pojdi, prodaj kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih; potem pridi in hodi za menoj!»

Ni le bral besedi, ni se na njih le opajal: iz Duha je umel, izvršil jih vse, dobesedno, do zadnje črke. In je začel rasti v otroka božjega: vrgel je raz sebe vse, kar ga je težilo in mu oviralo pot. Vse, je razdal, da je dobil vse in šel je za Njim...

Asiški ubožec je tedaj prost vsega posvetnega, svoboden vseh vezi, ki nas priklepajo k tlom, da ne vidimo več Boga, zazrl vso svojo ničevost, ves svoj gnus. «To imam od onih oči najvišjega Boga», je zvenelo v njegovem skrušenem srcu, «ki povsod opazujejo dobre in hudobne; zakaj te najsvetejše oči niso med vsemi grešniki videle strahopetnejšega, ničvrednejšega in večjega grešnika od mene; da pa dopolni tisto čudovito delo, ki ga namerja dovršiti, ni našel zaničljivejše stvari na zemlji: zato je izbral mene, da osramoti plemenitaštvo in ošabnost, moč in lepoto in učenost svetla; da se spozna, da vsa moč in vse dobro prihaja od njega, ne pa od stvari, in da se pred njegovim obličjem nihče ne bo mogel hvaliti».

V zaničevanju samega sebe je zdobil svoj lastni jaz, svojo lastno osebnost, ki ji ni malikujemo. Odtrgal se je od vsega: od očeta, in od matere, od bratov in prijateljev, od bogastva in slave, od časti in razkošnega življenja. Gol in sam je stopil na cesto, da s svojo brezmejno ljubeznijo prekvasi otopelo dušo vseh ljudi: bogatih in ubogih, srečnih in trpečih, zdravih in onemoglih. Gospod ga je poslal kakor jagnje med volkove.

In njegovo notranje prerodenje mu je zorelo v nramno silo, postoterenje od odpovedi in mrtvičenj, ki se ji nihče ni mogel upirati: z očmi, uprtimi v Boga, je šel ta veliki reformator krščanskega življenja skozi svet. In ni je bilo moči, ki bi se mu bila ustavila, ni je bilo sile, ki bi ga bila zadržala: zato, ker je bil svet, je smel in mogel preobraževati! Preko njegovega srca so se pretakali potoki božje ljubezni in v tej ljubezni je priklenil nase ne le človeka, marveč tudi prirodo samo: sprevod vseh stvari božjih, ki stremijo v odrešenje, je šel za njim...

Ni učil iz knjige. Iz življenja svojega, iz del svojih je oznanjal božje kraljestvo, zato je zmagal. In z enim samim orožjem: ljubeznijo, ljubeznijo človeka, ki ne vidi več sebe, ki ne pozna več sebe, ki ne išče več sebe, marveč sočloveka in samo njega.

Ali ni tudi Frančiška mamilo življenje? Ali ga ni klicalo z vso opojnostjo, mu obljubljalo časti in slave v viteštvu? Ali mu ni blodilo mlade krvi? Dokler ni bral v Pismu, da je življenje eno samo: v Kristu, da je opojnost ena sama: v

krizu, da je vitez nad vitezi — vitez božji!

V bridkosti srca in temi obupa, v boleštni osamelosti in grenkem odporu je vzel ta veliki Spokornik svoj križ na šibka ramena, vsak dan, vsako uro. Ko je umrl sebi, je zaživel potisoččrjeno življenje v Njem, ki je pot, resnica in življenje. In iz popolnega ponižanja se je povzpela v zarjo nadčloveške luči: na gori La Vernia, na sveti gori spremenjenja, je ljubezen pribila njegovo telo na križ in mu vžgala v živo meso pečat najvišje skrivnosti.

V bridki, nepopisni sladkosti te ljubezni je asiški ubožec goreče objel Boga in zazrl zadnjo skrivnost, doumel zadnje spoznanje: v eno samo luč se je zlilo življenje in smrt, telo in duša, ljudje in živali, studenci in gore, drevesa in bilke, roža in sad.

Vesoljstvo je zapelo v njem najvišjo in najglobljo pesem zmagoslavja v občestvu Duha: «Hvaljen bodi, Gospod...»

Tako nam sije duhovni obraz Frančiškov iz «Rožice». Kako so ga izpačili in potvorili moderni pismarji! Naslikali so nam polizanega, lepo počesanega svetničiča, ki se nam ljubko smehljaja, se s pički pomenkuje in volkovom rok podaja. Plamen njegove ljubezni so premešali v vodeno osladnost, njegovo enovito vero v omledno čuvstvovanje, njegovo ponižnost, odpoved in mrtvičenje v okrasek sanjača.

Niso videli in ne vidijo Borea v njem, ki je v silnem duhovnem prevratu preobrazil dušo krščanskega človeka, niso videli in ne vidijo v njem trpečega Spokornika iz Porcijunkule in ne Zmagovalca z gore La Vernia.

Zato, ker niso videli in ne vidijo Kristusa v njem!

Iz «teme» srednjega veka pa, iz borne frančiškanske celice so zacvetele te «Rožice», povite z okorno rokó in otroškim srcem, ki ne pozna lepih, visokih in šarenih besed, ki bi prikrije in zavile resničnost svetnikove osebnosti. Le iz preprostih duš, ki so živele iz asiškega ubožca, so se mogle poroditi te rože in ovenčati Frančiškov obraz z najlepšim cvetjem pristne, večno mlade in večno lepe poezije.

Kako se je začela božja pot v Ricmanjah.

Iz drobne knjižice, ki jo je spisal pok. Matija Sila, posnamem podatke o zgodovini ricmanjske božje poti.

Ricmanje so ob morskem zalivu, na vzhodni strani Trsta. Rodovitna dolina se imenuje «Breg»; njeni prebivalci, imenovani «Brezani», so bili nekadaj premožni, dokler je rodila zlahtna trta sladko vince. Vsaka vas v tej dolini ima tudi svojo cerkev. Ricmanjska cerkev je bila prvotno posvečena sv. Juriju.

Ta cerkev je imela tudi oltar posvečen sv. Jožefu. Ko se je pred tem oltarjem leta 1749. svetilnica večkrat na čudežen način sama užgala, zidati so začeli sedanjo cerkev, ki je precej velika. Neki župnik dolinski je ta čudež leta 1827. takole popisal:

Leta 1749., še predno so čudež dotičnim dušnim pastirjem naznanili, trdili so domačini, da so videli, kako se je luč v svetilnici pred oltarjem sv. Jožefa sama užgala, ko je bila poprej nalašč ugasnjena. Na dan pred praznikom sv. Jožefa 18. sušca 1749. naznanijo ta novi čudež g. kaplanu v Dolini Antonu Janezu Ifsiču. Takrat v Ricmanjih ni bila fara; dušni pastirji iz Doline so po «Bregu» duhovska opravila opravljali. Dušni pastir Ifsič je ravno imel večernice, ko pride ključar Miha Komar in pripoveduje, da je z lastnimi očmi videl gori opisani čudež. Gospod kaplan Ifsič naroči ključarju, naj s seboj vzame še dva moža za pričó, da je luč resnično ugašena; potem naj cerkev dobro zaklene, ključ domov vzame ter ga skrbno hrani, da gotovo nihče ne pride do ugašene svetilnice. Drugi dan 19. sušca pove g. Ifsič svojemu župniku v Dolini, Janezu Ernstu, baronu Ravnahu, kaj je prejšnji dan slišal v Ricmanjih; pa župniku se vse to zdi neverjetno.

Prvo nedeljo po prazniku sv. Jožefa 23. sušca 1749. gre ključar Mihael Komar v ricmanjsko cerkev ter vzame s seboj za pričó svojega tovariša ključarja, Janeza Kureta in še štiri druge može iz Ricmanj. Vpričo vseh teh mož upihne Miha Komar luč v svetilnici pred ol-

tarjem sv. Jožefa, cerkev dobro zapre in zaklene ter izroči ključ ključarju Janezu Kuretu, da jih dobro shrani.

Pa še tisti večer ob deveti uri gredo vsi ti možje k cerkvi ter pogledajo skozi okno pri cerkvenih vratih in silno se začudijo, ko zapazijo, da luč v svetilnici sv. Jožefa svetlo gori. Prepričani so, da je človeška roka ni užgala, ker nemogoče je bilo, da bi kdo pri zaprtih vratih, ali skozi okno, z železnimi križi gosto prepreženo, prišel v cerkev, ter prižgal svetilnico osem sežnjev daleč od vrat. Tri dni pozneje 26. sušca, je bila naznanjena velikonočna spoved v Ricmanjih. Do tistega dne je gorela luč. Dekanu iz Doline, kaplanu Janezu Ifsiču, Jožefu Slosoviču in Janezu Pobaru, ki so takrat spovedovali v Ricmanjih, povedo ključarji, kaj se je zgodilo.

G. dekan in župnik, ki je bil v tej zadvi neveren Tomaž, gre nazaj v cerkev ter vpričo imenovanih gospodov, vpričo cerkvenika Kristjana Samca in veliko drugih mož, ukaže svojemu kaplanu, naj ugasne luč v svetilnici sv. Jožefa. Zdaj zapove trdno zapreti vsa okna, vse line in vrata dobro zakleniti, da bi nihče ne mogel v cerkev. Ključce cerkvene s seboj odnese; ključarjema pa naroči, ko bi kdo zapazil svetilnico zopet užgano, naj brez odloga prideta povedat.

Naslednji dan 27. sušca so šli dušni pastirji v Zabrežec spovedovat za veliko noč. Pa že na poti so zvedeli, da se je luč zopet užgala. Ko odpravijo spoved, se proti poldnevju napotijo v Ricmanje. Cela truma ljudi hiti za njimi. Ko pridejo do cerkve pokleknejo ter s pobožno molitvijo in skesanim srcem prosijo velikega očaka sv. Jožefa za pomoč. Nato dolinski župnik odklene cerkvena vrata s ključem, katerega je prejšnji dan s seboj vzel ter stopi v cerkev. Vsa množica se vsuje za njim. Ne da se popisati veselje, ko vstopivši v cerkev zagledajo lučico pred oltarjem sv. Jožefa svetlo in mlo goreti. Marsikatero oko se je tedaj od presrečnega veselja solzilo. Vsi pobožno pokleknejo pred oltar ter iz srca hvalijo Boga, da je svojega rednika na zemlji s tem novim čudežem počastil ter si to svetišče za poseben kraj češčenja izbral.

Župnik dolinski in njegov kaplan gresta 28. sušca sama v Trst k škofu ter mu vse natanjko razložita, kar sta videla v Ricmanjih. Škof naroči, naj župnik vse natanjko opiše in njemu pošlje. Dolinski župnik izroči zahtevani popis 1. malega travna 1749. ter obenem prosi škofa, da bi dovolil duhovnikom in ključarjem vse to s prisego potrditi.

Dne 18. malega travna naroči škof, naj dolinski župnik vpričo mašnikov in drugih poštenih mož vso stvar še enkrat natanjko preišče.

G. župnik takoj drugi dan to stori po naročilu škofovem ter vpričo imenovanih mož ovije steklo, s katerim je bila svetilnica obdana, z dvema kosoma papirja, katera zapečata, da bi nihče po zvijači ne mogel prižgati svetilnice, razum ko bi zavitek pretrgal.

20. malega travna gre Gašpar Berton s svojo ženo in sinom v Log k sv. maši, ki je bila tisti dan v cerkvi sv. Uršule. Nazaj grede vidi on in drugi možje, da je zopet gorela luč v svetilnici pred oltarjem sv. Jožefa v Ricmanjih. Drugi dan so šli večkrat gledat, pa luč ni gorela, 22. malega travna pa je luč zopet gorela. Sam župnik dolinski je ta dan mimo grede to videl, ker pa ni imel cerkvenih ključev s seboj, ni mogel v cerkev. Zvečer ob desetih pa mu pridejo povedat, da je luč ugasnila. Še tisti večer gre župnik s svojim kaplanom v Ricmanje, odpre cerkev, odpečati svetilnico, in vidi, da luč res ne gori. Nato popravi stenj, cerkev zaklene ter se vrne domu v Dolino. To se je potem še večkrat dogajalo, da se je luč v svetilnici pred oltarjem sv. Jožefa sama prižgala in zopet ugašala.

Tedaj prosijo verniki škofa, da se cerkev kot božja pot odpre. Prošnji vernikov je škof takoj ugodil z ukazom, naj se natanjko še enkrat vse preišče, ako ni morda kaka goljufija ali zvijača pri tem. In če se najde vse pošteno, naj se napravi slovesna procesija k sv. Jožefu v Ricmanje. Ko se je natanjko vse pregledalo in našlo vse v redu, se je vršila slovesna procesija 5. velikega travna 1749. v ricmanjsko cerkev ob obilni udeležbi vernikov. Odslej je bila cerkev vsem vernikom odprta. Kmalu je daleč zaslovela kot imenitna božja pot k sv. Jožefu.

Pri oltarju sv. Jožefa je bila uvedena bratovščina sv. Jožefa že 18. kimovca 1693 s pismom papeža Inocencija XII.; čudna prigodba s svetilnico pred tem oltarjem je gotovo razširila to bratovščino.

Ene bratovske knjige, v katere so ude zapisovali so se še ohranile. Prvi ud je z lastno roko zapisan leta 1750., Jožef, nadvojvoda Avstrijski, poznejši cesar; potem sledi več škofov in mašnikov ter vernikov iz bližnjih in daljnih krajev.

Koncem sedemnajstega stoletja je bila ta bratovščina, kakor tudi druge po naših krajih zatrta; leta 1877. po jo je na-

novo ustanovil kaplan Kuhn, ki je nabral veliko častilcev sv. Jožefa. Slika na oltarju sv. Jožefa predstavlja sv. družino na begu v Egipt. Oltar je izdelan iz čistega kararskega marmorja ter je umetniško delo.

Mark Twain:

Clanek gospoda Bloka.

Sinoči je stopil v sobo, v kateri pišem kot drugi urednik, naš cenjeni pisatelj, gospod John Viljem Bloke iz Virginije. Žalostnega in boleštnega obraza je z globokim vzdihom spoštljivo položil tale članek na pisalnik in počasi odšel. Pri vratih je za hip obstal; videti mu je bilo, da bi se rad toliko obvladal, da bi mogel govoriti. Potem je nagnil glavo proti svojemur članku in začel s pojemačim glasom: «Priatelj — od mene — ah, kako grozno!» — in se je razjokal. Njegova žalost nas je tako presunila, da smo ga že hoteli poklicati in ga potolažiti — a je bil že odšel in je bilo prepozno. List je bil že v stroju, a ker smo vedeli, da je našemu prijatelju veliko do tega, da pride njegov članek še v to številko, in ker smo tudi upali, da bo njegovemu sreču v tolažbo, če bo objavljen članek, smo prekinili tiskanje in vtaknili še ta članek med druge:

«Strašna nezgoda. — Ko je včeraj zvečer nekako ob šestih gospod Viljem Schuyler, star in spoštovan meščan, zapustil svoje stanovanje, da bi šel dol v mesto, kakor je bila že nekaj let njegova navada — razen kratkega presledka v pomladi l. 1850., ko je moral ležati radi neke rane, ki jo je bil steknil, ko je hotel zadržati nekega podivjanega konja in se mu je v zmedenosti prav nastavljal, mahal z rokami in kričal, kar bi bilo, če bi se bilo zgodilo le za trenutek poprej gotovo še bolj preplašilo žival, namesto ustavilo, čeprav je bilo zanj dovolj nevarno in še bolj žalostno in strašno radi tašče, ki je stala zraven in videla strahotni prizor, pa je tudi skoraj brez dvoma, da ne rečemo gotovo, da se je začel koma nesreče drugam ozirala, ker sicer ni bila živahna in na mestu, ampak prav obratno, kakor se je baje izrazila njana mati, ki je ni več, temveč je polna upanja na veselo vstajenje umrla kot dobra kristjanka brez hinavstva in bogastva, ko ji je l. 1849. uničil požar vse, kar je imela na svetu. A takšno je življenje. Bodi nam vsem ta resni dogodek v svarilo in potrudimo se, da bomo tako živeli, da bomo, ko bomo umirali, to storili. Denižno si roko na srce in se slovesno in odkrito zaobljubimo, da se bomo od te ure dalje izogibali omotične čaše. (Originalno sporočilo «Kaliforničana».)

Glavni urednik je bil tu, je robantil in divjal, da nič takega, si lase ruval, pohištvo premetaval in me opsoval ko kakšno barabo. Če mi le za pol ure prepusti list, je dejal, pa me potegne prvi postopač ali prvi norec za nos. Ta strašni članek gospoda Bloka, je dejal, ni nič drugega ko sama bedasta čevkarija, nima ne repa ne glave, nobene zveze in nič takega, da bi bilo potrebno prekiniti tisk in spraviti članek vmes. — To ima človek od tega, če je dober! Če bi bil tako neuljuden in brezsrčen kot so neki ljudje, bi bil gospodu Bloku dejal, da ne morem ob taki pozni uri sprejeti njegovega sporočila. Pa kako bi — njegovo bolešno ječanje me je v srce presunilo in brž sem zgrabil za priliko, da ga morem s čim potolažiti. Članka niti prebral nisem, da bi videl, če kaj ni v redu, marveč sem brž nekaj vrstic pripisal za uvod in oddal članek v tisk. In kaj imam zdaj od svoje dobrote? Samo kričanje in oštevanje in preklinjevanje. Zdaj bom pa sam prebral ta članek. Bom videl, če je res tak hrup in trušč na mestu. In če je — potem bom piscu že pokazal!!

Članek sem prebral in reči moram, da je nekoliko zamotan na prvi pogled. Pa ga bom še enkrat prebral.

Spet sem ga prebral in zdi se mi dosti bolj brez glave ko prej.

Zdaj sem ga petkrat prebral, pa naj bom ne vem kdo, če ga razumem. Analizirati se sploh ne da. So stvari v članku, ki jih sploh ne morem razumeti. Nič ne pove, kaj je bilo z onim Schuylerjem. Toliko pove o njem, da se začnemo zanimati zanj, potem ga pa pusti. Kdo je pravzaprav ta Schuyler in kje je stal? In če je odšel ob šestih v mesto, ali je sploh prišel tja? In če je prišel, ali se mu je kaj zgodilo? Ali je on tisti, ki se mu je pripetila »strašna nezgoda«? Z ozirom na skrbno opisane podrobnosti v članku bi morali kaj več zvedeti, se mi zdi. Pa je — vse temno — ne samo temno — povsem nerazumljiv je članek. Ali je bilo to, da si je gosp. Schuyler pred petnajstimi leti nogo zlomil, ta »strašna nezgoda«, ki je gospoda Bloka tako neskončno užalostila in ga napotila, da je sredi noči prišel v uredništvo in prekinil tisk, da pouči ljudi o tej nezgodi? Ali pa je bila »strašna nezgoda« to, da je bilo uničeno vse imetje Schuylerjeve tašče v starih časih? Ali pa to, da je ona pred tremi leti umrla? (Dasi ni videti, da bi bila radi kake nezgode umrla.) Z eno besedo, v čem tiči pravzaprav »strašna nezgoda«? Zakaj se je pa tisti trapasti osel Schuyler nastavljal s svojim kričanjem prav konju, če ga je

hotel zadržati? In za vraga, kako ga je mogel konj podreti, če je že naprej zdivjal? In kaj nam bodi v svarilo? V kakšnem pomenu nam bodi to čudovito poglavje polno zagonek za »nauf«? Predvsem pa, kaj ima »omotična čaša« opraviti s tem? Nič ni povedano, da je Schuyler pil, ali da je njegova žena pila, ali da bi bila pila tašča, ali da bi pil — konj? Čemu torej te besede o »omotični čaši«? Skoraj bi rekel, da bi bilo, bolje, če bi gospod Blok rajši sam pustil »omotično čašo« v miru, potem gotovo ne bi delal toliko šundra s to svojo preteto nezgodo. — Spet in spet sem prebral ta trapasti članek v vsej njegovi sladki preprostosti, da se mi je kar v glavi vrtelo. Vendar — nič nisem razumel. Zdi se pač, da se je pripetila nekakšna nezgoda, a kakšna je bila in komu se je kaj zgodilo, ni bilo mogoče dognati. Nerad, pa sem le primoran, moram prositi svojega prijatelja gospoda Bloka, da svojemu sporočilu odslej doda pojasnilo, če se bo še kdaj kaj pripetilo njegovemu prijatelju, da bom razumel nezgodo, in komu da se je kaj zgodilo. Rajši bi, da bi vsi njegovi prijatelji pomrli, kakor pa da bi še kdaj skoraj znorel, ko bi moral razreševati pomen takih in enakih dopisov.

Kaj nam z dežele pišejo

RICMANJE.

Pepo je zadnjič obširno poročal o našem opasilu in naši vasi, pa še ni vsega povedal.

V petek 16. marca smo imeli velik pogreb. Umrl je Peter Hrvatin, gostilničar v Logu, Domajo št. 33. Bil je skoro vedno srenjski odbornik, tudi večkrat vaški župan ali podžupan, večkrat zastopnik Ricmanj v občinskem odboru v Dolini. Bil je v 73. letu starosti. Pogreb je vodil g. dekan iz Doline. Krsto so nosili pokojnikovi ožji prijatelji; pred njo je bilo 7 lepih vencev, 12 nosačev se je menjavalo v sprevedu, ker je do cerkve in pokopališča celo uro daljave. V sprevedu je šlo mnogo ljudstva, ki je pokojniku izkazalo zadnjo čast. Pevsko društvo »Slavec« mu je zapelo lepe žalostinke pred hišo, v cerkvi in na grobu. V sredo 21. marca se je opravila zanj sv. maša zadušnica. Naj mu sveti večna luč!

TRNOVO-BISTRICA.

Od 11. do 25. marca je bil tukaj velik 14 dnevni misijon. Udeležba velika; spovedanih je bilo okroglo 4000 oseb; sv. obhajil okoli 8000. Prvi teden so bili govori za ženstvo, drugi teden za moški svet. Moške so pokazali, da imajo radi misijon zase. Zahvalo izrekamo preč. g. misijonarjem z Mirna, ki so misijon vneto in modro vodili.

VIPAVA.

Nedavno se je zaključil trimesečni večerni kmetijski tečaj, katerega je vodil g. Fran Terčon. Vpisalo se je skrajša 20 učencev, a hodilo jih je le 12. Pri skušnji so pokazali, da so s precejšno vneto in uspehom sledili pouku. G. Terčon smo hvaležni za njegov trud, enako g. Velikonji in vsem prirediteljem tečaja.

LOKEV pri Divači.

Ker so nekateri očitali g. Jožefu Čoku s št. 161., da je kriv dopisa, objavljenega v 11. številu Mal. lista, izjavlja podpisano uredništvo, da g. Jožef Čok ni pisal omenjenega dopisa.

Uredništvo M. lista.

KREPLJE na Krasu.

Med kmeti se čuje veliko tarnanja o siromaštvu in slabih časih. Z gospodarskega stališča bi morali gledati zdaj tembolj, da bi čistili in zboljšali svoje posejane in travnike, jih po možnosti gnojili in tako pomnožili pridelek krme. Živinoreja je glavni vir dohodka, zato jo treba pomnožiti in povzdigniti.

SUŠAK pri Jelšanah.

Od avgusta lanskega leta delajo cesto od Zabič na Sušak. Tu in tam so prekopali zasebna zemljišča, največ pa so vzeli gozda, ki je last sušaške vaske zadruge. Gozd sicer ni bil najboljši, vendar so bile bukke dobre za pragoje; pred 25 leti so bili nasajeni tudi borovci in smreke. Pri merjenju ceste bi bili lahko šli tudi po državnem gozdu, pa dotični gozdarji so znali bolje zagovarjati svoje kakor mi drugi. Ker je cesta široka 5½ m in vsekana v reber, gre precejšen kos vaškega gozda v izgubo, ker se začne kopati po 5 do 6 m više in se tudi na spodnji strani veliko dreves uniči.

Druga neprilika je, da zasebniki prevzemajo dobavo kamenja za cestna dela.

Kamenje pa gredo kopati, kjer jim je bliže in priročneje, ne da bi vprašali lastnika dotičnih tal. To menda ne bi smelo biti.

Tiste, ki imajo pri stvari opraviti, prosimo, naj ne ozirajo na upravičene interese vaše zadruge in zasebnih posetnikov, da bi se jim vsaj primerna odškodnina plačala, zlasti v kolikor so prizadeti zasebni lastniki zemljišč.

DORNBERG.

V nedeljo je pred cerkvijo razglasil občinski sluga, da sta občini Prvačina in Vogrsko priključeni Dornbergu. Po vasi se je o tem mnogo govorilo. Možakarji so dejali, da se mi nismo potegovali za združitev vseh treh občin, kakor mislijo naši sosede, temveč le za to, da naša občina ohrani samostojnost. Če sta bili torej priključeni k nam prvaška in vogrška občina, ni to naše delo. Zato prosimo sosede, naj se ne hudujejo proti nam.

PODBRDO.

V Podbrdu so jeli delati hišo za orožnike. Zmerili so tudi cesto na Bačo, žal da bojo pri tem hudo zadeti Bačarji, ker je cesta umerjena preko najlepših zemljišč.

V ti okolici sem opazil neko slabo navado, katera naj bi se popravila. Če je kakšen pogreb, vidim, da moški gredo pokriti za krsto, govore, se šalijo in tobak pušijo. Že ta ali oni tujec je to opazil in se mu je nekam čudno zdelo in malo primerno. Za pogreb je vsekakor na mestu le resnoba in zbranost. Pa brez zamere.

HARIJE.

Pri nas sta bila pred nedolгим časom dva razuzdanca obsojena radi cestnega ropu. Zdaj je bil spet eden na vrsti, brat tistega, ki je bil na 4 leta obsojen. Ta zadnji je razbil sosedni šipe in kuhinjsko posodo ter napravil v celoti škodo za 2000 lir. Obsojen je bil na 7 mesecev, mati njegova, ki mu je potuhno dajala, pa na 2 meseca. Starši, vzgajajte otroke v strahu božjem in v treznosti.

TOPOLC pri Bistrici.

V sredo 30. marca je nenadoma začelo goreti okoli 7. ure zvečer pri posestniku Mihaelu Skoku na št. 43. Ljudje so prestrašeni prihiteli na pomoč ter so rešili živino in nekaj pohištva. Drugega ni bilo mogoče rešiti. Posrečilo se je vsaj omejiti požar, da se ni širil dalje, kar je bilo nevarno vsled precejšnega vetra. Slednjič je prihitela še požarna bramba iz Bistrice z brzgalno in je požar zatrla. Ogenj je vpepelil vse gospodarsko poslopje s hišo vred, tako da je gospodar siromak brez strehe.

KAČIČE.

Tudi z našim jusom in zadrugo so križi. Prišlo je od deželne odbora, naj se vsi posestniki podpišejo za delitev občinskega zemljišča. Podpisalo se je 20 Kačijanov in en Danec. Drugi pa se ne zmenijo in ugovarjajo, češ da lahko zahtevajo delitev tisti, ki imajo polovico občinskega dobrega sveta; davke pa morajo vsi enako plačevati, zato naj tudi vsi enako uživajo. — Občinski davek za l. 1925. smo vsi poravnali tedanjemu načelniku zadruga, zdaj se pa sliši, da je davek še treba plačati. Kako je to?

Jusar.

VOGRSKO.

Te dni se pripravlja deputacija vaščanov k goriškemu prefektu s prošnjo, da bi se naša občina ne priključila k dornberški, ki je za nas preveč oddaljena in so tudi prometne zveze do Dornberga slabe. Nam bi bilo ljubše, da bi se naša vas združila s Prvačino. Dornberg pa naj bi ostal sam zase.

ŠTANJEL.

Na veliki ponedeljek se bo vršila veselica. Začetek ob 3. uri. Vspored: 1. Ital. pesem. 2. Moja pomlad — pesem. 3. Zgubljeni in zopet najdeni mož — igra v 3 dejanjih. 4. Prvi mešan — burka v 1 dejanju. — Vabila in plakati se ne bodo pošiljali.

GROPADA.

V nedeljo 25. t. m. smo pokopali komaj 24-letnega mladeniča Jožefa Križmančiča, ki je podlegel pljučnici. Pepi se je poslovil od nas v najlepši dobi, ko je njegova duša najbolj hrepela po življenju. Tako lepega pogreba ne pomni naša vas. Slabo vreme ni zadrževalo ljudi, ki so prišli spremit blagega in skrbnega mladeniča na zadnjo pot. Težko je bilo slovo ob grobu. Končno smo se morali ločiti od dragega Pepeta v upanju, da se snidemo nad zdvezdami. Zahvaljujemo se vsem, ki so pripomogli k tako lepemu pogrebu, sorodnikom, fantom in dekletom ter delavcem iz kamnoloma. Najlepše hvala č. g. župniku in šolskemu voditelju, pevskega zboru iz Bazovice in godbi iz Trebč. Pri zadeti družini izrekamo sočutje. Tebi, drag Pepi pa naj bo lahka ljubljena domača zemlja.

Vaščani.

Tajništvo in naša pošta.

F. I., Škoflje. Rekurz smo vložili.

Josip Zadnik, Velike Loče. Sporočili nam morate še ime svojega očeta — in matere (njeno deklinsko ime), ali sta živa.

Helena Tomšič, Zagorje. Popisati nam morate svoje družinske razmere: koliko vas je v hiši in koliko ste stari, ime vašega očeta, njegovega očeta in matere (tudi deklinsko ime).

Anton Mihelčič, Mali otok. Nasveta vam ne moremo dati, ako ne poznamo vaših družinskih in premoženjskih razmer in zakaj vam je bila prošnja zavržena. Sporočite nam vse to in povejte, koliko let ima oče in ali je sposoben za delo.

I. G., Prem. Lansko leto ste najbrž plačali le državni davek, to, kar sedaj zahtevajo od vas je užitnina, ki jo naloži občina. Proti temu ne more financa nič napraviti, edino občina odločuje, ker ima pravico nalagati užitnino na žganje.

M. K., Sv. Peter. Odgovorili smo vam v pismu.

Brezovica. Dva dopisa smo prejeli, pa oba nista za enega.

Dekani. Dopis o fantih ni kaj prida. Poročajte kaj boljšega in resnejšega.

ZANIMIVOSTI.

Angleži zavezniški levov.

V južno-vzhodni Afriki pod angleško vlado biva domače ljudstvo Massai. Tam so levi v veliki meri ljudem nevarni. Ljudstvo Massai je imelo poseben vzgojni sistem az mladeniče, da so se vadili v junaštvu in neustrašenosti ter se usposobili za boj proti levom. Ti mladeniči, so se v lovu na leve približali levu, ga z eno roko zgrabili za rep, z drugo roko pa ga s sulico pobili. Levi so kmalu občutili, da gre za dobro premišljen sistem njihovega preganjanja in so deželi Massai obrnili hrbet.

Toda Angleži so ta sistem odpravili in vzeli domačinom ščit in sulico. 45.000 mož, žena in otrok z 2.000.000 govedi in ovac so radi politike oropani domačega varstva in zopet izpostavljeni napadom 500 levov, ki se klatijo po deželi. Sistem je bil odpravljen radi tega, ker se domače pleme ni hotelo ukloniti belokožcem, da bi jim bilo za vsako delo na razpolago. Pleme je samo na sebi dovolj bogato in, če upoštevamo afrikanke razmere, pride na glavo Massai-človeka več bogastva kot kateregakoli evropskega

naroda. Ker so jim vzeli še orožje, so se Massai-mladeniči polenili, so začeli piti, plesati in igrati. Levi so se spet strašno razpasli. Ob studenih čakajo cele trope na ženske, ki pridejo po vodo.

3000 let stara pšenična zrna dozorela.

Kakor znano, so našli v grobnici egiptovskega kralja Tutankamna poleg mumije tudi pšenična zrna, ki so bila 3000 let pred Kristusom kot daritev položena z njo v grob. Ta zrna so poslali v Kanado, in sicer v provinco Alberto blizu South-Cooking jezera, kjer so najboljše tla za pšenico. Prva žetev je bila malenkostna, vendar je dokazala, da pšenična zrna skozi celih 300 let niso izgubila svoje plodnosti. Druga setev pa je prinesla še nepričakovano boljši uspeh. Klasje se zelo razlikuje od kanadskega, kajti iz egiptovskih zrn zrastle klasje nosi 12 v obliki pahljače razvrščenih rogljev. Zornost tisočletnega zrna je bila tolika, da so posamezni klasovi imeli po 150 zrn. Iz tega zrnja dobljena moka je mnogo finejša kot kanadska in se da posebno uporabiti za slšičarske izdelke.

Preveč zdravnikov.

V Nemčiji je bilo pred vojno 34.000 zdravnikov, danes jih je 40.000, pri čemer treba upoštevati, da je današnja Nemčija znatno manjša. Zdravniki so v prvi vrsti odvisni od bolniških blagajn, katerih plačila tvorijo 80 odstotkov dohodkov vseh zdravnikov. Povprečno zaslažijo nemški zdravniki po 7 do 8 tisoč mark letno. Zaradi prenapolnjenosti vlada na tisoče novih akademikov ne pripušča k blagajniški praksi. Ženskim zdravnicam se ne godi nič boljše.

Pobiranje čikov.

Nikar ne mislite, da je to posel usmiljenja vrednih beračev, ki nimajo denarja za cigarete. Kaj šel! Ti gospodje obrtniki dobro zaslužijo. Vsaj v Londonu. Sin podeduje poklic od očeta. Nabiranci celo plačujejo reden obrtni davek! Vsak ni za nabiranje čikov. Tukaj je potrebna vaja, dobro oko in strokovno znanje. Poklicni nabiralec zasluži tam, kjer bi izgubil novinec samo čas. Vsak čik ni vreden, da se pobere. Razen tega so pogoji hitre in pravilne kretnje, brez katerih bi bilo iskanje zamudno in malo dobičkanosno. Nabiranci so oboroženi s sprehajalno palico, na koncu katere štrli ostrja jeklena igla. Z njo nabadajo žrtve. Poprečni lov znaša tri in pol funte tobaka na dan. Seveda se morajo čiki prati, razvrstiti po kakovosti, posušiti in potem ostane do 1 kg »čistega blaga«. To pomeni kakih 25 kg tobaka na mesec. Mar, ni to prava tobačna tovarna, ne da bi govorili o stalnem dohodku in brezskrbnem življenju? — Dober tek! — bo rekel zaničevalno kadilec, ki misli, da se to ne tiče njegovih cigaret. Kdo ve! Pravijo, da so stalne odjemalke tega blaga največje tobačne tovarne, samo, da tega ne bodo nikoli uradno priznale...

Živosrebrno jezero.

Mehika ima mnogo živega srebra v cinobrovih rudah, sedaj so pa odkrili jezero samorodnega živega srebra, ki je pa še jako težko dostopno. Nahaja se na vulkanskem ozemlju visoko v gorah države Vera Cruz. Njegova površina meri tri akre t. j. 200 kvadratnih metrov in je 3 do 15 metrov globoko. Dno jezera je jako trdo in gosto, tako da živo srebro ne more pronikati. Jezerska gladina pa je tudi večinoma prekrita z drobnim kamenjem, ki se vali navzdol s sosednjih pobočij (kamen se ne potopi v živo srebro, ampak ostaja na vrhu, ker je lažji). Domnevajo, da se je vsled vulkanskega delovanja polagoma izločilo vse živo srebro iz rud in se nabralo v dolinici. Ker je kraj sam jako težko dostopen, bodo skušali izvrtati do jezera dolg predor. Čudno je to, da so domačini Indijanci že skozi mnogo rodov vedeli za to jezero, pa niso o njem preje nikoli govorili, niti ga sami niso izražali.

Gospodarstvo

Za vinogradnike.

Vinogradniki si izbirajo ameriške vrste trte, ne vedoč večkrat, katera bi bila primernejša. Zato se mi zdi prav, da iz svojihkušenj podam par nasvetov.

Ameriške trte so se začele tukaj saditi l. 1894. Pisec teh vrstic sem pričel l. 1901. stratificirati v suho cepljene trte ter se mi je cepljenje dobro sponašalo. Tedanja vlada mi je dala nagrado v denarju ter me do vojne zalagala z divjaki. V letu 1902. mi je vlada poslala za poskus veliko križanic in drugih vrst. Ko so pričele te cepljene trte roditi, je vlada poslala komisijo gledat, kako rastejo. Med križanci je bila tudi «Berlandini», po kateri je zdaj veliko popraševanje. Komisija je ugotovila, da vse te divjake nadkriljuje «Riparia Portalis», od Monticole pa «Ruprestis di Lot». Vse te trte rastejo še dozda.

O podlagi «Vitis Solonis» pravi opis, da je za ravnine in močvirne kraje. Tukaj je bila vsajena l. 1902. pa jako močno raste in dobro rodi tudi v suhem in kamnatem zemljišču. Ta vrsta je še malo ali nič razširjena, a nadkriljuje Ripario Portalis, le žal da ne prijemata rada v suho cepljenje.

Veliko je vpraševanje po cepljenkah, cepljenih na podlago «Ruprestis Aramon». Dozda se ta vrsta dobro sponaša. Te vrste sem stratificiral več tisoč za prihodnje leto.

Anton Tavčar,
trtorejec v Krepljah.

Tržaško brodogradje. Trgovinsko brodogradje tržaške luke obsega skupno 628.840 ton. To znaša skoraj petino vsega italijanskega ladjevja. Pred Trstom je samo Genova; če denemo vkup Benetke, Neapelj, Reko, Katanijo, Savono, dobimo komaj svoto, ki dosega tržaško tonelazo. Od tržaških trgovinskih ladij pa jih je okrog 30 stalno brez dela.

„Adria“, tovarna sode v Tržiču je prešla v lastništvo družbe «Solvay», ki ima tovarno te vrste v Rosignano. «Solvay» je angleška družba, ki ima monopol sode v čeli Evropi. «Adria», ustanovljena l. 1911, ji je konkurirala. Zda konkurenca odpade.

V Trstu so se plače kovinarskih delavcev po sklepu sindikalnih predstavnikov znižale za 5%. Sklep velja za vso tržaško deželo in sicer od 4. aprila dalje.

Tudi v Tržiču so se plače delavcev znižale za 5%.

Kruh v Gorici se prodaja v štručah po 1/2 kg po 2 liri za kg; v kosih po 200 gr pa po 2.10.

Vipavska vina se prodajajo nekako od 200-250 L hl. V zadnjem času so cene nekoliko poskočile in se dobro drže.

Brezposelnost. V ministrski seji 28. marca je Mussolini rekel, da je bilo koncem januarja v Italiji 439 tisoč brezposelnih. Na spomlad se je to število nekoliko skrčilo.

Goriški trg. Cene: česen 1 L do 1.20 kg; čebula 1.40-1.60; zdeči radič 3.80-4.20; motovilec 1.80-2.40; špinača 1.20-1.40; brokoli 1.20-1.30; cvetača 1.60-1.80; kislo zelje 1.60; krompir 60-80; sladka repa 20-30; fižol 1.80; fižol koks 2.40; pomaranče 2.10-3.—; limone 15-20 st komad; jabolka 1.80-4.—; orehi 3.60-4.—; suhe češnje 3.—-4.—; maslo sveže 14-14.50; mleko 1.—-1.10; med 8; jajca 45-50 st komad.

Po čem je lira?

Dne 5. aprila si dal ali dobil:

Za 100 dinarjev	33.33 L
» 100 čeških kron	56.15 »
» 100 franc. frankov	74.50 »
» 100 švicarskih fr.	363.50 »
» 100 nemških mark	453.— »
» 100 avstr. šilingov	266.— »
» 1 dolar	18.95 »
» 1 funt	92.45 »

Vinske cene. V Mariboru so vinske cene tako: srednja vina 8-9 Din, boljše blago 9-10, sortirana vina 12-14. V primerj z našimi visoke cene (9 Din je 3 lire).

Za ženstvo:

Moda in jetika.

Zdravniki v Ameriki in Evropi so začeli resno opozarjati na predrago ceno, ki jo plačuje ženstvo sedanji modi. Ne le, da se mnogo žensk zaradi nezadostne obleke prehladi in boleha ter mrje na raznih ženskih boleznih, marveč se strašno širi med mladimi dekleti tudi jetika. Da bi bile vitke, se postijo in postijo; telo pri tem oslabi in jetika je kmalu tu. Tedaj hujšanje vse hitreje napreduje in nespametna dekleta se veselijo: «Zopet za kilo lažja!» Sedaj preneha tudi vsaka želja po jedi, kar je zlasti uradnicam in nastavljenkam všeč, saj si morejo za ta pristradan denar privoščiti nove svilene nogavice in tenke čevlje. Čutijo se sicer utrujene in slabotne, a kaj zato — «linija» je tem lepša in nogavice brezhibne. Potem pa le pride čas, ko je slabost prevelika in treba k zdravniku. Tedaj je pa navadno že prepozno. Na vsak način pa mora potem taka «nespametna devica» leta in leta prebiti po zdraviliščih ali bolnišnicah in z največjim trudom pridobivati nazaj drobtinico za drobtinico tako lahkomišelnost za pravljenih telesnih moči. V tem pa mine mladost, mine čas, ko bi se mogel človek res veseliti življenja. Popolno zdravje in moč se pa sploh nikdar več ne vrne.

V Franciji je že cela vrsta zdravnikov specialistov, ki se pečajo samo s tem, da shujšane mlade gospodične zopet navadijo jesti. Hčerke bogatih staršev morajo v posteljo in s pomočjo hipnoze in grejače jih počasi navajajo na normalno hranjenje. Revne dekleta pa čaka seveda bolnišnica.

In moda? Že obrača svoj voz! «Polna linija se vrača!» — tako naznanjajo velikomestni listi. Kaj poret prevarjene žrtve dosedanje mode?

Tipografia Fratelli Mosetti — Trieste.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vreč. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrdka Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

(Podruž. Sv. Mar. Magd. zgor. šte. 1.)

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje višje kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

ETERNIT

Zaloga - TRST

TRIESTE VIA TRENTO
ŠTEV. 16. (Pri evangelijski cerkvi) - Shranite naslov!

ZDRAVNIK

Dr. FRAN GRUDEN

ordinira v TRSTU

Via S. Lazzaro 23 II n.

(zraven kavarnice Roma)

od 10 in pol predp. do 13

V NABREŽINI ord. samo popoldne
od 14 do 18 (na lastnem domu.)

Dr. SARDOČ

ZOBOZDRAVNIK

TRST

VIA S. LAZZARO 23, II.

Dott. Gius. Comel

špecialist za bolezni v

ušesih, nosu in grlu,
bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah

Sprejema od 9-11 in od 3-4 pop.
v Gorici, Via Garibaldi 11 (prej via Teatro.)

POZOR!

Velika zaloga mrtvaških oprem l. II. in III. razreda. 25% ceneje kot povsod drugod.

I. Saksida - Dornberg 3.

Vsakdo ve

da je dober plug pol truda manj in pol pridelka več. Zato zamenjam

vse pluge

ki slabo orjejo, za dobre, ali jih predelam da bojo dobri. Velika izbira modernih plugov svetovnoznane tovarne EBERHARDT. Jamči se za dobro in lahko oranje vsakega pluga; na željo se da plug tudi na poskušnjo. — V zalogi imam tudi obračalne pluge.

Slamorenice

in več sto raznovrstnih nožev (klinj) za slamorenice.

Matija Valenčič, Ribnica p. St. Peter na Krasu.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

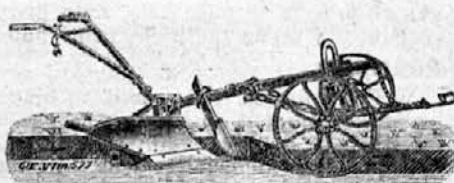
::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani samo na roko

Tvrdka znana po vseh podzelskih sejnih.

Velika izbira.

Prijazna postrežba - Zmerne cene.

„Bacchus“-plužič na 1 kolo za vinograd
PLUGI za hribovit svet, obratljivi, za globoko oranje, za obdelovanje mrtvice itd.

PLUGI češkega izdelka:

Št.	teža, kg.	70 kg.	cena	L.
7	84	„	„	300.—
8	94	„	„	330.—
10	125	„	„	380.—
14	154	„	„	490.—

KULTIVATORJI na kolesa, s 7 jeklenimi rti, teža 150 kg., cena 320.

Stroji za osipanje krompirja in koruze. Brane lahke in težke, dvo-ali trodelne, domačega in tujega izdelka, po najboljših pogojih. **Sesalke** za gnojnice iz litega železa, cev Mannesmann 83 mm, dolge 3 do 4 m. težke 65 kg., v vsakem oziru zjamčene 300-350 L.

Dobavljajo se vseh vrst poljedelski stroji. Brezplačni proračuni

Ing. Righi & M. Vidovich, Trieste (13) Piazza Goldoni 10

Cevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Beli zvonček
zimi odzvanja,
vigredi lepi
glavo priklanja.

V lepo naravo
ven pohitimo,
ob sončnih žarkih
se poživimo.

A izpod struhe
bos mi ne hodi;
pri Forcessinu
čevlje doboči.